

NIKLAJ ÁDÁM

Barlangrajz

*„Ha a pesszimista a jég, a vers a tűz.
Az ember lehet pesszimista, a vers maga soha,
lévén a jó tett minden formájában életigenlő.”*

(Illyés Gyula)

Kőkori művésztárs, párszázézer éve halott ős! –
tört koponyád képét látván, faggatlak a hajdan
dolgairól:

hogyan is volt akkoriban, mikor óriás
orrszarvút meg kardfogú tigrist, büszke bölényt és
tompá dobajjal iramló rénszarvast igyekezvén
másnap a horda elejteni: este, vadászat előtt, tűz
fényénél barlangok durva falára finom s jól
jellemző vonalakkal ráfestetted a zsákmányt,
testéből meredő, győzelmes dárda nyelével,
vagy csak amint még áll, a fejét kissé fölemelvén.

Olykor a többi vadász is ott van a képen: a mammut
megkövezése csak összefogással ment, közérővel –
ám látom a (kő-)kortárs **itészeket** egyik
művön sem, pedig eljöttek nyilván, ama Kő Lap
szerkesztői is, elbírálni a képet, a kőkor
– még primitív – normái szerint, mindjárt a kezükben
kőbaltával s obszidián-pengével: esetleg
nem kell-é valamely rajzod levakarni-levernü,
rossz lévén az hordátok vonulása s a késő
bronz-vas-utókor szempontjából, s nem maradandó.

Műved azonban – hála nekik s neked – ott van a barlang
érdes sziklafalán most is:

hány archeológus
írt már róla tanulmányt! hánymilliónyi turista
fényképezte le már! hány újkori mű mereget még
stílusod őszerejéből! A lényegretörőnek
most is jó példája vonalvezetésed, a mozgást
is kitűnően láttatod: íme, igencsak a kortárs
kő-kritikus se talált elvetnivalót, hiszen épen
meghagyták a falon, bele sem javítottak – ezek mind
azt bizonyítják, hogy haladásunk és a korodban
még kezdetlegesebb esztétikai elveinek **már**
akkor megfelelőek voltak rajzaid . . .

En meg

nyugtalanul tűnődöm e kései kornak egyébként sem különösképp nyugtot adó tenyerén: ki ütött hát tátongó sebet őskoponyádon s mért? A vadászok, társaid? Az lehetetlen: **akkor** még az ilyesmi – pláne, ha bőven volt vad – nem dívott. Netalán pénz – vadbőr, csont, kagylóhéj – volt a dologban? Aligha: rabló nem tört rád, mert egyrészt akkoriban még – híven a kor primitív erkölcséhez – sem a rablót, sem pedig a kellőnél-többet-gyűjtögetőt nem tűrte a horda honában; másrészt tűzhelyed égett csontmaradékának tanúsága szerint – mai szóval – nem voltál te **menő**: legtöbbször pockot ehettél, néha egérkét – nagyvad elejtésében ügyetlen lévén, néked arossza jutott, mert többet időztél szemlélődve, figyelve arányt és mozdulatot, mint ékes előbarlangokban, vagy akárcsak elárvult medvebocsot lesvén a zsurlósban. Eszerint hát arra jutok, huszadik századbeli ismereteknek és megtépázott logikámnak birtoka révén: **ítész** volt, aki bunkóval koponyádra suhintván – **szakmai és köpol-szempontból bár egyaránt jó műveket alkottál** – leterített.

Képzetelemben

hallom is őset mai vitáknak: mondja az egyik köszերkesztő: „Im b o r u l á t ó n nézi e kortárs őserdönket: tagbaszakadt tigriseket fest, mint amilyen honi fáink közt viczorít; ijedősnek ábrázolja a hordánk főnöke öccseit itten; ott meg, a másik képen, a dárda lepattan a mammut irhájáról, lám, ami nyilván kedvtelenítő; itt meg, e harci vörössel festett emberek arcán nem tündöklük az életöröm, noha meglehetősen jóltápláltak, s lábuk előtt elefánt hever immár. Ismét csak borulátást árul el az, hogy e festő egy képet sem festett arról, hogy mi a húst jól, elvszerűen s a vadász-éremnek megfelelően szoktuk elosztani (persze, hibák még vannak e téren). Szóltam!” – végzi a köszերkesztő, s kezdi a másik köhivatalbeli kökritikus, kőbalta-nyelére támaszkodván:

„Ez . . . borulátó? Épp az a baj, hogy korszerűen kő-kozmikus érzést – mint a szorongás – szinte sehol sem látok benne! A mammut elestén úgyszólván hurrázik a jónép, képein; egy? – sok dárda lepattan a vastag bőrről, s íme: csak egyet látok e rajzon – hát mi egyéb ez, mint d e r ű l á t á s ,

kőkorszoc-realizmus, lakkfestéssel. Emitt meg
apró tigriseket fest, tej-kardfoggal a szájuk
– jól van: megfelelő – helyein, noha sajnos a Tigris
sokkal, igen, sokkalta nagyobb. S amaz emberek arcán
éppen a harci vörös vall meghaladott, derűlátó
aspektusra, s alakjuk szinte kövér az elejtett
vén, lefogyott elefánthoz képest. S az, hogy e művész
egy képet sem festett arról, hogy mi a húsnak
szétesztása ügyében mily probléma-elemzést
bíztunk kő-kompjúttereinkre: ez azt bizonyítja,
hogy vakon és süketen-derűlátó: még tudomást sem
vesz kő-tornyosuló akadályokról!”

Fölemelvén

kőbaltáját, ad nyomatékot a szónak a Kő Lap
kő-róvásvezetője; legott bunkót ragad ám az
első ítész is, te meg – ó, te szegény! – odapattansz
műved elé, közibük (pattintott-kőkori helyzet!) –
szóltál volna –

de két bunkó csattant koponyádon . . .

TAMÁS ISTVÁN

Sokszor

nagyon
egyedül érzem
magam
Oly egyedül
miként a cédrus
mit sohasem láttam
csak képeken

Sokszor
nagyon
egyedül érzem magam
Oly egyedül
miként a tenger
Melynek
csak törvényei vannak
szabályai nem

Sokszor
nagyon
egyedül
érezem
magam
Oly egyedül
hogy hiába rakjátok körém
figyelmességtel kedves perceit
a tehetetlen keserűségtől
meg tudnám ölni magam
bár rettenetesen félem
a halált

Sokszor nagyon
egyedül érzem magam
Oly egyedül hogy szeretnék
öletekbe bújni

Fecskefüzért

himbál a villanydrót
a litániás október felé
És lehull a nyár véresre csókolt
csipkebogyós kócos bokrok elé

Tegnap és ma A csontos fák között
színes kendőt tépdés a szél
Megyek utána de élémlibben
teleírtan egy gyűrt platánlevél

Egy üzenet sárga tintával
A tinta elfolyt mégis olvasom
Visszajövök új palettával

s mit elfeledtem akkor elhozom
Jön jön a levél A nyár üzen
Megállok és búcsút int kezem

NAGY ISTVÁN

Alkony

Nem tudok már lágyan vallani
régen meghalt bennem valami,
ami vigasztalt és elkisért
ha már a csend is a földig ért,
segített, ápolt és kitakart,
fölém is küldött zöld zivatart.

Nem tudok már lágyan vallani
szavamat is ritkán hallani,
ha elbújdosik az ősz velem
hiába fogja meg két kezem,
csak nézem szótlan az ágakat,
magamban a bomló tájakat.

Ha járom az erdőt egyedül
a fák homlokára rárepül
az alkony ijedt rettegése;
gyorsul a bokrok szívverése.

Anyám

Feltette rá az életét:
itt áll kifosztva egészen
nincs még háza kertje se
van gyermekének gyermeke
taposta sokszor a század
nevezte mostoha lánynak
egyre gyúlt benne a csend
félt nappal éjjel rettegett
hónaptól hónapig látott
aggódott ha május hívta
hallgatott ha ősz becézte
útja ha volt földi törvény
csak a napi munka malma
változtató szerelem
homlokát nem csókolta
szeme az eget idézi
zöld kacagás a szívem
erőmet övéhez méri